

Soek jy 'n fantastiese tutor?

www.teachme2.com/matriek

Vertroulik

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

TOERISME
NOVEMBER 2024

PUNTE: 200

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 25 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die instruksies aandagtig voordat jy die vrae beantwoord.

1. Hierdie vraestel bestaan uit VYF afdelings.
2. Beantwoord AL die vrae.
3. Begin ELKE vraag op 'n NUWE bladsy.
4. Rond jou antwoorde vir VRAAG 3.1 tot TWEE desimale plekke af.
5. Toon ALLE berekeninge.
6. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
7. Gebruik die puntetoekenning van elke vraag as 'n riglyn vir die lengte van jou antwoord.
8. Skryf netjies en leesbaar.
9. Die tabel hieronder is 'n riglyn om jou te help om jou tyd volgens elke afdeling in te deel.

AFDELING	ONDERWERPE	PUNTE	TYD (minute)
A	Kortvrae	40	20
B	Kaartwerk en Toerbeplanning; Buitelandse Valuta-verhandeling	50	50
C	Toeristebesienswaardighede; Kultuur- en Erfenistoerisme; Bemarking	50	50
D	Toerismesektore; Volhoubare en Verantwoordelike Toerisme	30	30
E	Plaaslike, Streeks- en Internasionale Toerisme; Kommunikasie en Kliëntediens	30	30
	TOTAAL	200	180

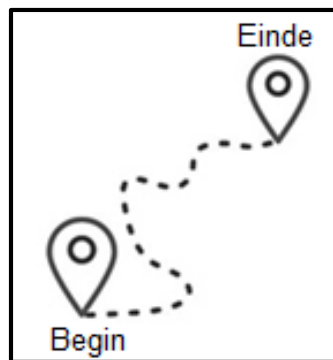
AFDELING A: KORTVRAE**VRAAG 1**

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.20) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.1.21 D.

1.1.1 Fooitjies vir kelners is 'n noodsaaklike uitgawe van 'n toeris se begroting. Dit is deel van 'n ... uitgawe.

- A vervoer-
- B opsionele
- C verblyf-
- D inkopie-

1.1.2 Die aankomspunt van 'n reis word (die) ... genoem.

- A bestemming
- B vertrek
- C aan boord gaan
- D transito

1.1.3 Die Internasionale Datumlyn (IDL) is die denkbeeldige lyn ...

- A wat die Aarde in 'n Noordelike en Suidelike Halfrond verdeel.
- B waarvandaan tydsone bereken word.
- C wat gedurende 'n reis 'n datumverandering veroorsaak.
- D wat Brasilië, Suid-Amerika, kruis.

1.1.4 Die drink van gebottelde water word as 'n voorsorgmaatreël teen die opdoen van ... beskou.

- A malaria
- B cholera
- C Covid-19
- D voëlgriep

1.1.5 'n Geelkoorsertifikaat kan by 'n ... gekry word.

- A ambassade
- B reiskliniek
- C welstandskliniek
- D polisiestasie

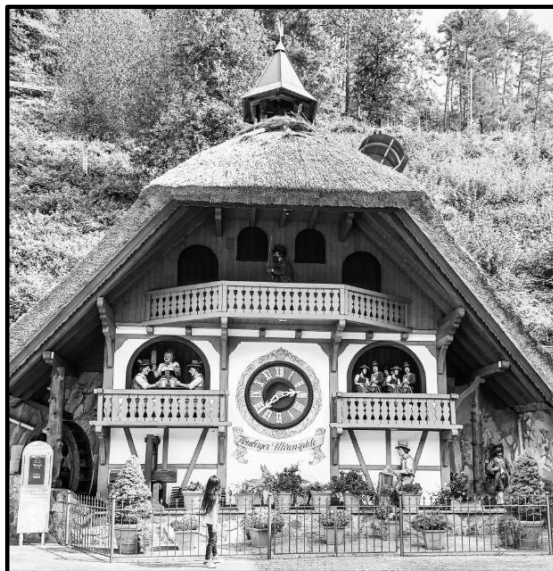
1.1.6

WISSELKOERSTABEL: GELDEENHEDE IN VERGELYKING MET DIE SUID-AFRIKAANSE RAND			
Australiese dollar	Amerikaanse dollar	Euro	Britse pond
12,22	18,45	20,55	23,68

Die duurste bestemming vir 'n Suid-Afrikaanse toeris:

- A Australië
- B VSA
- C Duitsland
- D Engeland

1.1.7 Die foto hieronder, wat in die Swartwoud geneem is, word met hierdie land verbind:

- A Egipte
- B Duitsland
- C Irak
- D Namibië

1.1.8 Hierdie struktuur is gebou om 'n land te beskerm en is langer as 6 000 km:

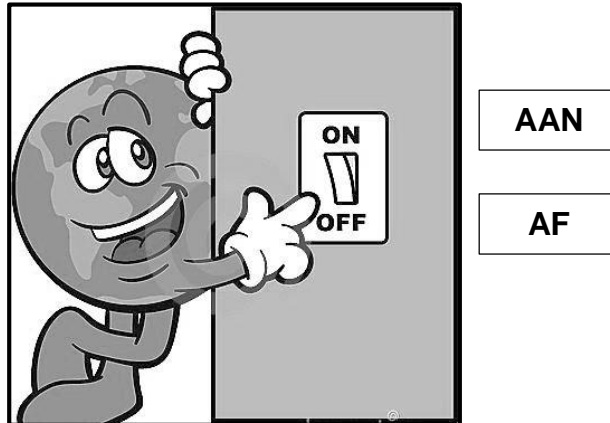
- A Die Groot Muur van China
- B Die Leunende Toring van Pisa
- C Die Vatikaanstad
- D Ayers-rots

- 1.1.9 Hierdie waterval is 'n natuurlike besienswaardigheid wat tussen twee lande in Noord-Amerika geleë is:
- A Angel-waterval
  - B Mac-Mac-waterval
  - C Niagara-waterval
  - D Victoria-waterval
- 1.1.10 EEN manier waarop 'n besienswaardigheid vir besoekers met gestremdhede voorsiening maak:
- A Hulle hef hoër toegangsgeld.
  - B Hulle maak universele toegang moontlik.
  - C Hulle verontagsaam die veiligheid en sekuriteit van hulle besoekers.
  - D Hulle neem mense uit die plaaslike gemeenskap in diens.
- 1.1.11 Suid-Afrika se handelsmerklogo hieronder vertoon gewoonlik die volgende slagspreuk:

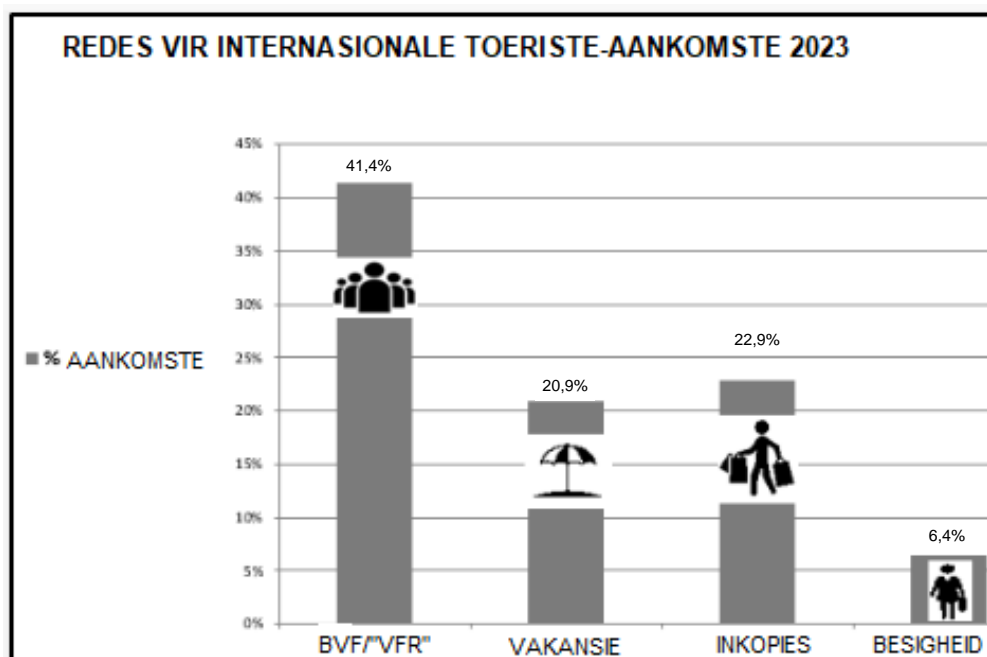
- A 'Inspirerende nuwe maniere' ('Inspiring new ways')
  - B 'Trots Suid-Afrikaans' ('Proudly South African')
  - C 'Ek doen Toerisme' ('I do Tourism')
  - D 'Welkom in Suid-Afrika' ('Welcome to South Africa')
- 1.1.12 SAToerisme se bemarkingsveldtog wat in 2022 bekend gestel is:
- A 'Leef Suid-Afrika!' ('Live South Africa!')
  - B ' 'n Wêreld in een land' ('A world in one country')
  - C 'Lewendig met moontlikhede' ('Alive with possibility')
  - D 'Ons is die wêreld' ('We are the world')
- 1.1.13 Die #Khomani Kulturele Landskap word tradisioneel met ... verbind.
- A 'n antieke goue renosterartefak
  - B jag met 'n pyl en boog
  - C die oorblyfsels van mev. Ples
  - D 'n vorige president se tyd in die tronk

- 1.1.14 Toerismebesighede wat elektrisiteit bespaar, word as 'n ... praktyk beskou.

- A onvolhoubare
B verantwoordelike
C onverantwoordelike
D vermorsings-
- 1.1.15 'n Voorbeeld van goeie werksetiek:
- A Respek vir maatskappy-eiendom
B Skinder oor medewerkers
C Neem lang rookpouses
D Aanvaar geskenke van kliënte
- 1.1.16 Die huidige rugbywêreldkampioene:
- A Frankryk
B Ierland
C Nieu-Seeland
D Suid-Afrika
- 1.1.17 Die massaskietery van universiteitstudiante in die Verenigde State van Amerika kan as 'n ... beskou word.
- A natuurramp
B terreurdaad
C politieke situasie
D burgeroorlog
- 1.1.18 ... versamel inligting oor die lengte van toeriste se verblyf in Suid-Afrika.
- A SAID
B PRASA
C Stats SA
D SATSA

- 1.1.19 Die tweede gewildste rede vir internasionale toeriste-aankomste in Suid-Afrika:

[Bron: www.statssa.gov.za]

- A Vakansie
- B Inkopies
- C Besigheid
- D BVF/'VFR'

- 1.1.20 'n Nadeel van webgebaseerde antwoorde vir kliënteterugvoering:

- A Dit is 'n vinnige en gerieflike terugvoeringsmetode.
- B Dit word voltooi nadat die diens gelewer is.
- C 'n Internetverbinding en data word vereis.
- D 'n Slimfoon of 'n skootrekenaar kan gebruik word om die terugvoering te voltooi.

(20 x 1) (20)

- 1.2 Gee EEN woord/term vir ELK van die volgende beskrywings deur 'n woord/term uit die lys hieronder te kies. Skryf slegs die woord/term langs die vraagnommers (1.2.1 tot 1.2.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.2.6 bankaankoopkoers.

natuurramp; resessie; dae bestee; geld gespandeer; lug; roetebeplanning; publisiteit; land; politieke
--

- 1.2.1 Die Israel-Gaza-oorlog is 'n voorbeeld van 'n ... situasie.
- 1.2.2 Die invloed van minder toeriste en minder geld in 'n ekonomie kan tot 'n ... lei.
- 1.2.3 In toerisme verwys die term *uitgawes* na ... tydens 'n reis.
- 1.2.4 'n Busongeluk gedurende die vakansiehoogseisoen waar baie toeriste beseer is, sal tot negatiewe ... lei.
- 1.2.5 Toeriste uit Zimbabwe wat Suid-Afrika by die Beitbrug-grenspos binnekom, vorm deel van ...-markte.

(5 x 1) (5)

1.3 Kies die korrekte woord(e) uit dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (1.3.1 tot 1.3.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.3.6 paspoort.

1.3.1 Die koop van produkte wat van herwinde materiaal gemaak is, sal 'n (verkleinde/vergroter) koolstofvoetspoor tot gevolg hê.

1.3.2 (FTT/SAHRA) verseker dat billike lone en goeie werksomstandighede deur toerismebesighede in Suid-Afrika toegepas word.

1.3.3 Die aanbied van internskappe aan skoolverlaters uit plaaslike gemeenskappe word as 'n (KBR/KMB)-inisiatief van 'n toerismemaatskappy beskou.

1.3.4 'n Volhoubare praktyk by 'n konferensie is vir afgevaardigdes om (glas/plastiek)-bottels by die waterstasie te hervul.

1.3.5 Toerismebesighede wat erkenning gee aan plaaslike gebruike, tradisies en feesvieringe, kan beskou word as toepassers van (die driedubbele-slotreël/buitelandse markaandeel). (5 x 1)

(5)

1.4 Kies 'n Wêrelderfenisterrein uit KOLOM B wat by die beskrywing in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–F) langs die vraagnommers (1.4.1 tot 1.4.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.4.6 G.

KOLOM A		KOLOM B	
1.4.1	Die terrein, wat die oorblyfsels van 'n antieke beskawing ten toon stel, wat in Limpopo geleë is	A	Fossielhominied-terreine van Suid-Afrika
		B	Mapungubwe Kulturele Landskap
1.4.2	'n Meteorietterrein wat in die Vrystaat en Noordwes geleë is	C	iSimangaliso-vleilandpark
1.4.3	Die terrein in Mpumalanga wat die Georoete ('Geotrail') en antieke rotsformasies insluit	D	Vredefortkoepel
		E	Maloti-Drakensbergpark
1.4.4	'n Riviermonding in KwaZulu-Natal wat gewild is vir skubaduik	F	Barberton Makhonjwa-bergreeks
1.4.5	Die Sterkfonteingrotte is deel van hierdie Wêrelderfenisterrein in Gauteng		

(5 x 1)

(5)

- 1.5 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

VOORKOMS SÊ ALLES

Eerste indrukke is blywend! Teen die tyd dat die gas inteken, is verskeie indrukke reeds oor die voorkoms van die besigheid en die personeel gevorm.

Personeel word dikwels herken aan die uniforms wat hulle dra, soos in prentjies **A** tot **H** hieronder getoon. Dit is vir die hotelbestuur 'n prioriteit om te verseker dat hotelpersoneel professioneel en toepaslik geklee is.

HOTELPERSONEEL

[Aangepas uit www.pinterest.com]

Pas prentjies **A** tot **H** hierbo by die posbeskrywings hieronder. Skryf slegs die letter (A–H) langs die vraagnommers (1.5.1 tot 1.5.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.5.6 K.

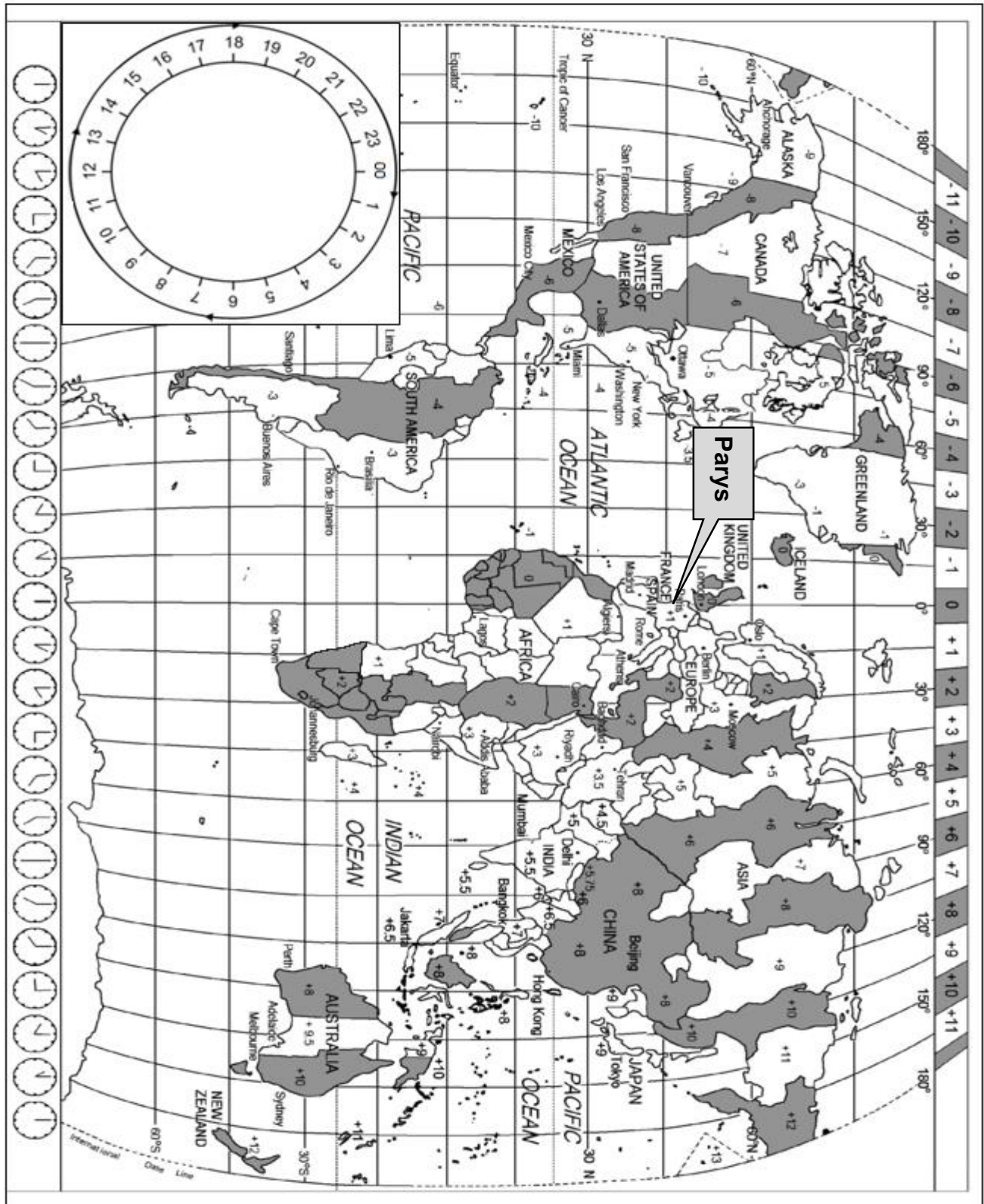
- 1.5.1 Hierdie personeellid is daarvoor verantwoordelik om te verseker dat die hotel skoon gehou word.
- 1.5.2 Hierdie personeellid moet verseker dat alle loodgieterswerk by die hotel ten volle funksioneer.
- 1.5.3 Hierdie personeellid is 'n kosspesialis.
- 1.5.4 Hierdie personeellid is die eerste kontakpunt met gaste wat by luukse hotelle aankom.
- 1.5.5 Hierdie persoon bestuur die span wat die veiligheid van alle gaste verseker.

(5 x 1) (5)

TOTAAL AFDELING A: 40

AFDELING B: KAARTWERK EN TOERBEPLANNING; BUITELANDSE VALUTA-VERHANDELING**VRAAG 2**

Bestudeer die Wêreldtydsonekaart en die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

2.1

PARYS – DIE DERDE KEER!

Die Somer Olimpiese Spele het vanaf 26 Julie tot 11 Augustus 2024 in Parys, Frankryk, plaasgevind.

Behalwe Londen, is Parys die tweede stad wat die geleentheid gehad het om die Olimpiese Spele drie keer aan te bied: die eerste keer in 1900, toe in 1924 en nou in 2024.

Die Olimpiese Komitee het in Parys 2024 briekdans ('breaking') as 'n Olimpiese sport bekendgestel. Drie ander sportsoorte is ook vir die eerste keer bekendgestel: sportklim ('sport climbing'), skaatsplankry en branderplankry.

[Aangepas uit www.olympics.com]

BRIEKDANS ('BREAKING')

Briekdans ('Breaking') is die naam wat aan die eintlike dans gegee word. Dansers ding teen teenstanders mee deur hulle bewegings in 60-sekonde-dansrondes, bekend as 'battles' of 'throw downs', te wys.

Voorbeelde van briekdans sluit kop-, rug- en elmboogtolle ('spins'), windmeulens ('windmills'), 'jackhammers' en handgly ('hand glides') in.

[Aangepas uit www.redbull.com en www.istockphoto.com]

2.1.1 Bereken die tydsverskil tussen Londen en Parys tydens die Olimpiese Spele. (2)

2.1.2 Span Suid-Afrika het aan die Parys 2024 Somer Olimpiese Spele deelgeneem.

Hulle vlug het op 18 Julie 2024 om 20:00 vanaf die OR Tambo Internasionale Lughawe vertrek. Die duur van die vlug was 11 uur.

Bereken die tyd en datum wat die Suid-Afrikaanse span in Parys aangekom het.

LET WEL: Frankryk het DBT tydens die Olimpiese Spele toegepas. (4)

2.1.3 Verduidelik EEN manier waarop die spanlede hulle horlosies met hulle aankoms in Parys moes aanpas. (2)

2.1.4 Die duur van die vlug was 11 uur.

(a) Noem die reisverwante toestand waaraan die spanlede na afloop van die vlug gely het. (2)

(b) Bespreek EEN rede vir jou antwoord op VRAAG 2.1.4(a). (2)

2.2 Die spanlede het ná die Olimpiese Spele hulle verblyf in Europa verleng om ander streke van Frankryk, Italië en Spanje te verken.

2.2.1 Noem die visum wat vir hulle reis benodig is. (1)

2.2.2 Verduidelik EEN rede waarom die Suid-Afrikaanse span op die Franse visumaansoek-webtuiste vir hulle visums moes aansoek doen en die Franse ambassade moes besoek. (2)

2.2.3 Verduidelik TWEE voordele van die tipe visum wat in VRAAG 2.2.1 genoem is. (4)

2.3 Die span se reisprogram het 'n besoek aan die Italiaanse kus ingesluit. Hulle het beplan om 'n paar dae op die strand deur te bring.

2.3.1 Noem TWEE items wat die spanlede in die hotelkamer se kluis moes gebêre het voordat hulle strand toe gegaan het. (2)

2.3.2 Bespreek in 'n paragraaf DRIE maniere waarop die span hulleself teen blootstelling aan die son kon beskerm het terwyl hulle op die strand was. (6)

LET WEL: Gebruik volsinne in 'n paragraafformaat. (1)

2.3.3 Madrid in Spanje is bekend vir sy lewendige naglewe.
Stel TWEE maniere voor waarop die span hulle veiligheid kon verseker terwyl hulle saans die strate van Madrid verken het. (4)

2.4 Met hulle aankoms op die OR Tambo Internasionale Lughawe, het Cheslin, een van die spanlede, die volgende items in sy bagasie gehad:

- 2 x 50 ml-parfuum
- Een paar tekkies
- 30 sigare
- 3 liter Franse wyn

Cheslin het met sy aankoms deur die rooi kanaal gegaan.

Gee TWEE redes waarom Cheslin deur die rooi kanaal beweeg het. (4)

[36]

VRAAG 3

3.1 Verwys na die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Elke Suid-Afrikaanse spanlid het R50 000 sakgeld vir hulle reis na die Somer Olimpiese Spele in Parys gehad. Hulle het voor hulle vlug na Parys hulle rande op die OR Tambo Internasionale Lughawe omgeruil.

GELDEENHEID	BANKAANKOOPKOERS (BAK)	BANKVERKOOPKOERS (BVK)
Britse pond	23,66	23,68
Euro	20,52	20,55

Gee die valutakode vir die volgende geldeenheide:

3.1.1 Britse pond (1)

3.1.2 Euro (1)

3.2 Skakel R50 000 om na euro. (3)

3.3 Cheslin het met sy aankoms in Suid-Afrika €75 oorgehad.

Bereken die bedrag in ZAR. (3)

3.4 Die bruto binnelandse produk is een van die hoofaanwysers om die welvaart van 'n land te meet.

3.4.1 Verduidelik die konsep *bruto binnelandse produk (BBP)*. (2)

3.4.2 Bespreek TWEE maniere waarop die aanbied van die Olimpiese Spele tot 'n toename in Frankryk se BBP bygedra het. (4)

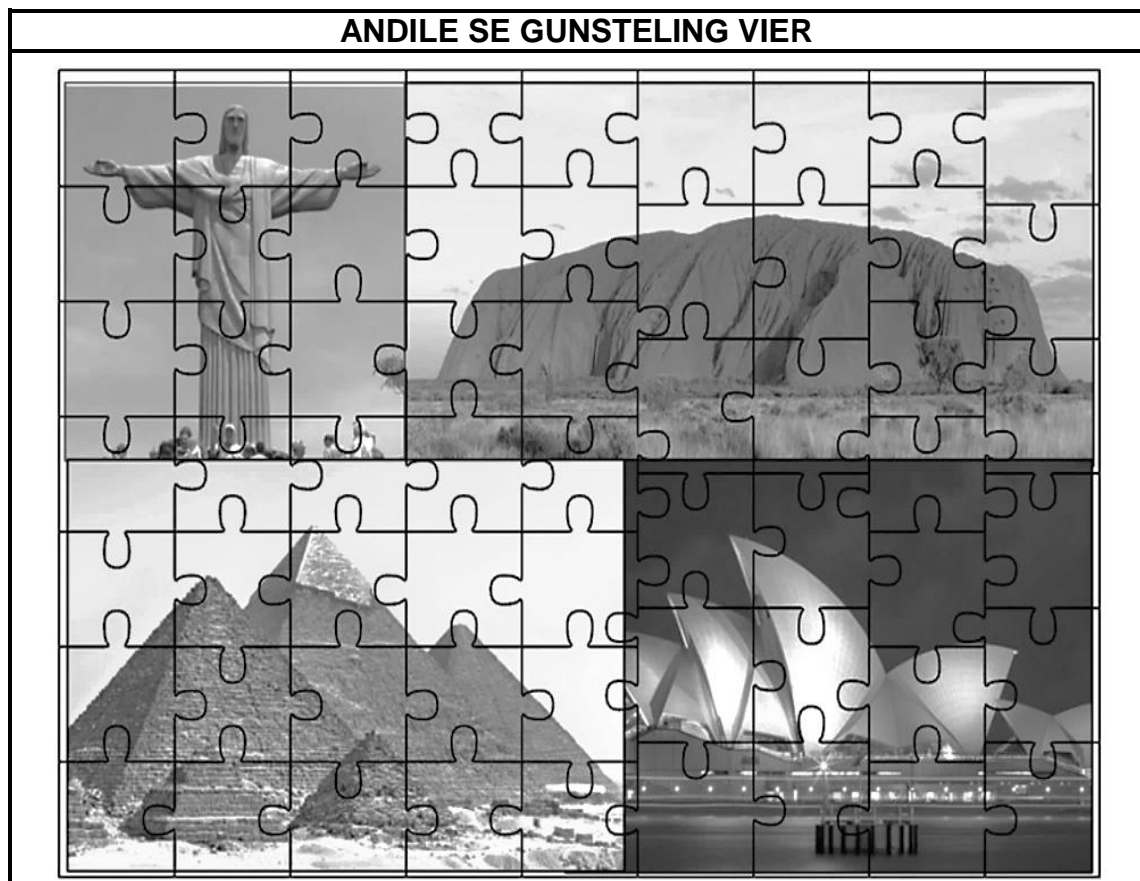
[14]

TOTAAL AFDELING B: 50

AFDELING C: TOERISTEBESIENSWAARDIGHEDE; KULTUUR- EN ERFENIS-TOERISME; BEMARKING**VRAAG 4**

4.1 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Andile, 'n Suid-Afrikaanse wêreldreisiger ('globetrotter'), het 'n legkaart van 'n paar van sy gunstelingbestemmings in die wêreld laat maak.

[Bron: Eie skepping]

4.1.1 Verwys na die legkaart hierbo.

- (a) Identifiseer die VIER ikone wat Andile besoek het. (4)
- (b) Noem die lande waar die ikone wat in VRAAG 4.1.1(a) geïdentifiseer is, geleë is. (3)

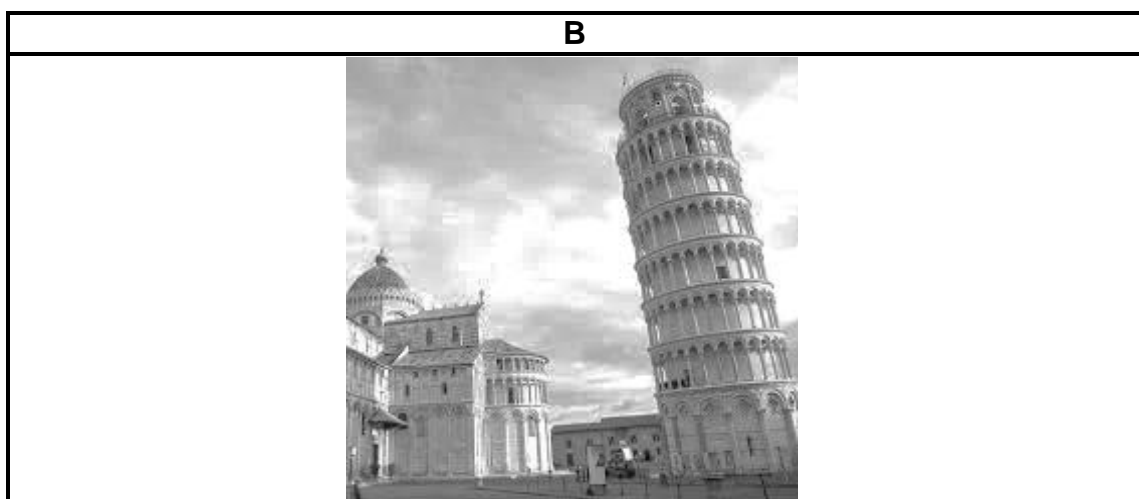
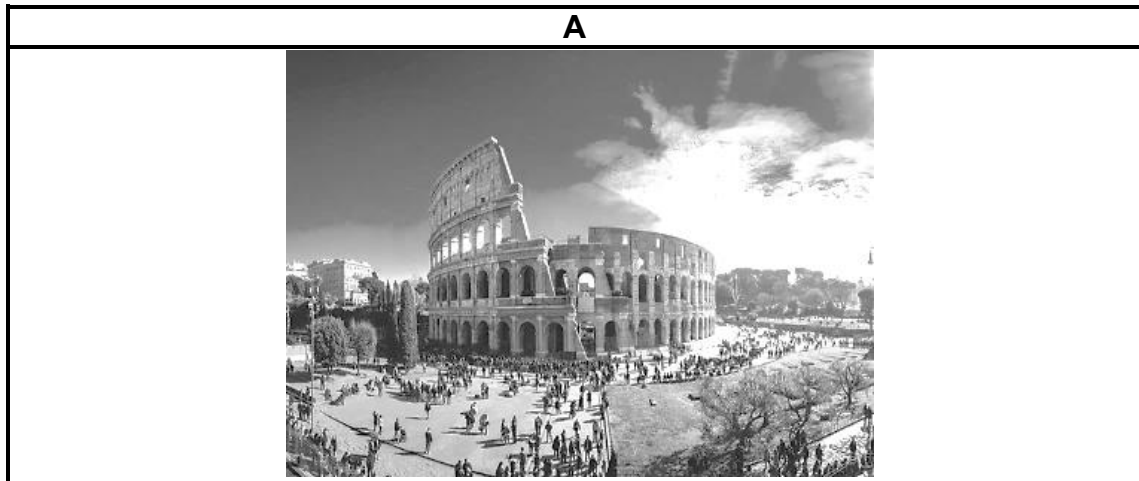
4.1.2 (a) Identifiseer die ikoon in die legkaart wat met musiek geassosieer word. (2)

(b) Gee EEN rede vir jou antwoord op VRAAG 4.1.2(a). (2)

4.1.3 Skryf DRIE feite oor die ikoon in die legkaart wat in Afrika geleë is. (6)

4.1.4 Gee TWEE redes waarom toeriste wat in heilige en godsdienstige terreine belangstel, enige TWEE van die ikone in die legkaart sal besoek. (4)

- 4.2 Andile het DRIE ikone (**A**, **B** en **C** hieronder) besoek wat in dieselfde Europese land geleë is.

4.2.1 Identifiseer die ikone wat **A**, **B** en **C** gemerk is. (3)

4.2.2 Elk van die ikone hierbo is op 'n unieke manier gebou.

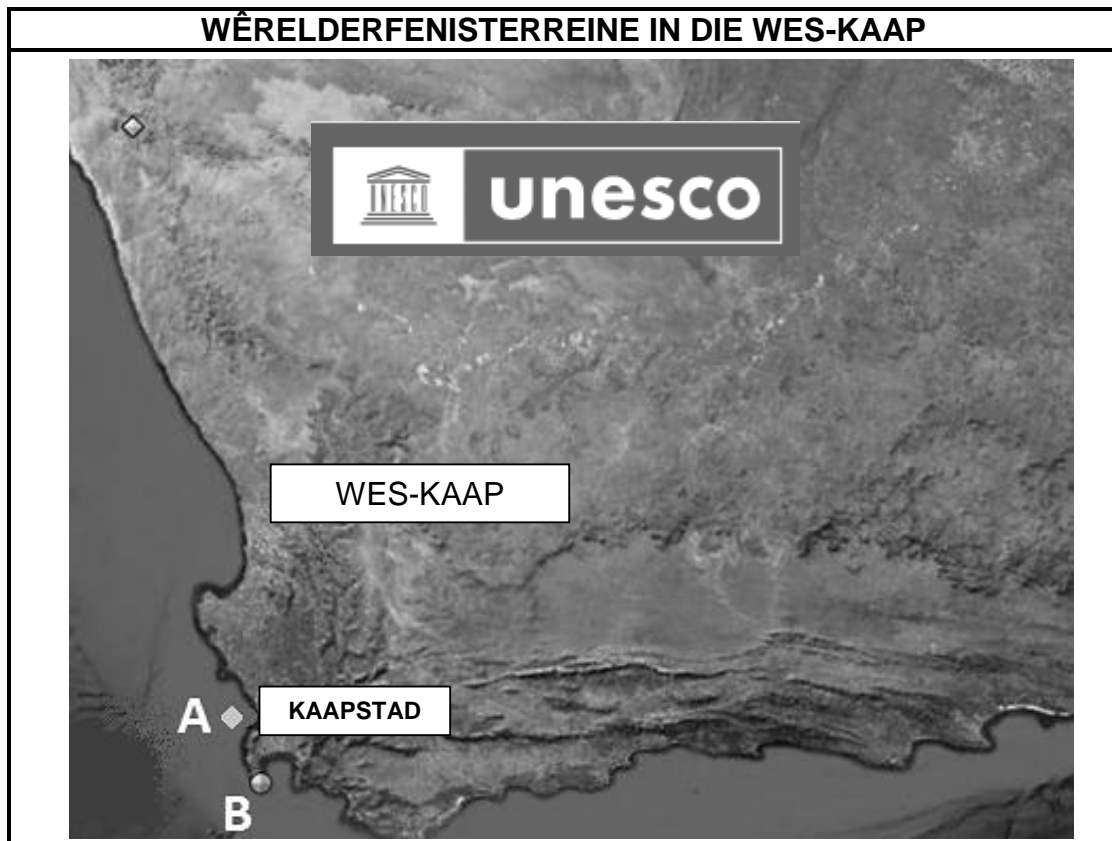
Bespreek EEN feit oor ELK van die ikone met verwysing na hulle ontwerp en die manier waarop hulle gebou is.

(6)
[30]

VRAAG 5

Bestudeer die kaart hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

[Aangepas uit www.whc.unesco.org/za]

- 5.1 Noem die TWEE Wêrelderfenisterreine wat in die Wes-Kaap geleë is, wat **A** en **B** op die kaart gemerk is. (4)
  - 5.2 Gee TWEE redes waarom die kulturele terrein wat in VRAAG 5.1 genoem is, toeriste sal lok wat in die Suid-Afrikaanse geskiedenis belangstel. (4)
  - 5.3 Verduidelik UNESCO se rol met betrekking tot Wêrelderfenisterreine. (2)
- [10]**

VRAAG 6

6.1 Lees die webtuisteplasing hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

**SATOERISME SE GLOBALE HANDELSMERK-AMBASSADEUR,
SIYA KOLISI**

'Siya is die perfekte persoon om met SAToerisme saam te werk in ons bemerkings- en promosiepogings soos wat ons meer reisigers wil lok om ons land te besoek. Hy is 'n uitsonderlike Suid-Afrikaner wie se storie en reis mense in verskillende dele van die wêreld inspireer. Hy is 'n ware Suid-Afrikaanse ikoon,' sê die waarnemende hoof-uitvoerende beampte by SAToerisme, Nomasonto Ndlovu.

[Aangepas uit www.bizzcommunity.com]

- 6.1.1 Gee EEN rede waarom Siya Kolisi as die handelsmerk-ambassadeur vir SAToerisme gekies is. (2)
- 6.1.2 Bespreek TWEE redes waarom SAToerisme Suid-Afrika internasionaal bemerk. (4)

6.2 Bestudeer die prent hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

[Aangepas uit www.bizcommunity.com]

6.2.1 Identifiseer die internasionale reishandelskou in die prent hierbo. (2)

6.2.2 SA Toerisme ontvang befondsing om Suid-Afrika internasionaal te bemark.

Verduidelik die rol van die TBRSA ('TBCSA') in die bestuur van die bemarkingsfondse.

(2)
[10]

TOTAAL AFDELING C: 50

AFDELING D: TOERISMESEKTORE; VOLHOUBARE EN VERANTWOORDELIKE TOERISME**VRAAG 7**

7.1 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

DIENSVOORWAARDES	
<p>Die hoofkantore van internasionale seereisrederye is dikwels in groot stede regoor die wêreld geleë. Hulle het dus nie nodig om aan die wetgewing oor basiese diensvoorwaardes van enige land te voldoen nie. Hulle kan personeel uit enige plek in die wêreld huur, alhoewel dit uitdagings met betrekking tot indiensnemingswetgewing kan skep. Seereisrederye het egter indiensnemingskriteria daargestel waaraan voldoen moet word wanneer personeel aangestel word.</p> <p>Werk op 'n passasierskip beteken dikwels lang skofte van meer as 12 ure 'n dag. Dit is algemene praktyk om sewe dae per week vir 'n paar maande, sonder 'n rusperiode, te werk. Rusperiodes is dikwels onvoldoende (te kort) en personeel word dikwels nie vir oortydwerk betaal nie.</p>	
	

[Bron: www.silverwind.com]

- 7.1.1 Noem die ooreenkoms tussen die seereisredery en 'n bemanningslid wat onderteken moet word voordat daar vir diens op 'n passasierskip aangemeld word. (2)
- 7.1.2 Lydia is 'n reisagent wat in besprekings vir toerskepe spesialiseer. Haar kantoor is in die middestad van Gqeberha. Haar werkswaek is van Maandag tot Vrydag en dit voldoen aan die Wet op Basiese Diensvoorwaardes (WBD). (2)
- (a) Gee Lydia se werksure soos dit in die WBD gespesifiseer word. (2)
- (b) Gee Lydia raad oor EEN regulasie wat met oortydwerk te doen het. (2)

7.2 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

GEDRAGSKODE	
<p>Wees professioneel en hoflik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behandel almal met vriendelikheid en respek. <p>Maak veiligheid en sekuriteit 'n prioriteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hou passasiers en bemanning altyd veilig. <p>Werk as 'n span saam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Help mekaar en kommunikeer goed. <p>Respekteer privaatheid en vertroulikheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hou passasiers en bemanningslede se inligting privaat. <p>Wees skoon en sien om na jou voorkoms:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hou jou uniform skoon en netjies en sien om na persoonlike higiëne. <p>Tree met integriteit op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wees eerlik en doen die regte ding. <p>Respekteer kultuurverskille:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wees bedag op verskillende kulture en agtergronde. 	

[Aangepas uit www.labourguide.co.za]

7.2.1 Gee EEN rede waarom 'n seereisredery 'n gedragskode vir hulle personeel moet hê. (2)

7.2.2 Respek vir kultuurverskille is noodsaaklik wanneer daar op 'n passasierskip gewerk word.

Bespreek EEN gevolg (wat kan gebeur) vir 'n bemanningslid wat nie respek vir kultuurverskille het nie. (2)

7.2.3 Verduidelik hoe respek vir 'n gedragskode 'n goeie werkomgewing vir personeel kan bevorder. (2)

[12]

VRAAG 8

8.1 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

LUGHAWENS MET SONKRAG	
<p>Die Lughawemaatskappy van Suid-Afrika (ACSA) het drie lughawens wat sonkrag vir kragopwekking gebruik, bekendgestel, naamlik Upington, George en Kimberley. Dit is 'n eerste vir die Afrika-kontinent. As deel van hulle volhoubaarheids pogings, beplan ACSA om hierdie inisiatief binnekort na drie bykomende streeklughawens uit te brei. Dit is in ooreenstemming met hulle plan om lughawens meer omgewingsvriendelik te maak. Gegewe die oorvloedige sonskyn in Suid-Afrika is die gebruik van sonkrag 'n logiese stap om elektrisiteit op te wek.</p>	
[Aangepas uit www.edition.cnn.com]	

8.1.1 Verduidelik die konsep *sonkrag*. (2)

8.1.2 (a) Voltooi die sin hieronder.

Die gebruik van sonkrag word met die ... pilaar van volhoubaarheid verbind. (2)

(b) Noem die ander TWEE pilare van volhoubaarheid. (2)

8.1.3 Verduidelik TWEE voordele vir lughawens om sonkrag te gebruik. (4)

8.2

ACSA se 2025-strategie is om 'die mees gesogte (gewilde) vennoot in die wêreld te word vir die verskaffing van volhoubare lughawebestuuro oplossings'.

Bespreek TWEE maniere waarop ACSA se 2025-strategie tot ELK van die aspekte hieronder kan bydra.

8.2.1	Besigheidsbedrywighede	(2 x 2)	(4)
8.2.2	Verantwoordelikheid met betrekking tot klimaatsverandering	(2 x 2)	(4)
			[18]

TOTAAL AFDELING D: 30

**AFDELING E: PLAASLIKE, STREEKS- EN INTERNASIONALE TOERISME;
KOMMUNIKASIE EN KLIËNTEDIENS****VRAAG 9**

9.1 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

BRICS BREI UIT

<p>BRICS is 'n akroniem vir vyf opkomende (ontwikkelende) lande, naamlik Brasilië, Rusland, Indië, China en Suid-Afrika. In Oktober 2023 het BRICS in Rusland byeengekom en nuwe lidlande toegelaat.</p> <ul style="list-style-type: none">
• Hierdie BRICS-verhouding help Suid-Afrika om handel te dryf met lande wat ryk is aan olie.
• Die verhouding lok beleggings en gee ekonomiese groei in Suid-Afrika 'n hupstoot, veral tydens die huidige energiekrisis.
• Die jaarlikse BRICS-byeenkoms dek samewerking, handel, belegging, klimaatsverandering, volhoubare ontwikkeling en politiek. <p>In die geheel dien dit as 'n platform om samewerking tussen die lande te bewerkstellig sodat hulle saam aan uitdagings en geleenthede waarvoor hierdie lande te staan kom, kan meewerk.</p> <p>[Aangepas uit www.theguardian.com]</p>

9.1.1 Kies die korrekte woord(e) uit dié wat tussen hakies gegee word.

BRICS kan as 'n (beraad/politieke gebeurtenis) geklassifiseer word. (2)

9.1.2 Bespreek TWEE maniere waarop die samewerking tussen BRICS-lidlande geleenthede kan skep om die energiekrisis te bestuur wat Suid-Afrika tans ervaar. (4)

- 9.2 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

VERWOESTENDE VLOEDE – SEPTEMBER 2023	
Storm Daniel het skade in Libië, Griekeland, Turkye en Bulgarye veroorsaak. Dit het tot meer as 10 000 sterftes en miljarde dollar se skade gelei. Die sterk winde en swaar reën het vloede en verwoesting veroorsaak. Hierdie gebeurtenis het dit vir mense moeilik gemaak om toegang tot skoon water, kos, gesondheidsorg en noodhulp te kry.	
[Aangepas uit www.globalcitizen.org]	

- 9.2.1 Identifiseer die tipe onvoorsiene gebeurtenis in die artikel hierbo. (2)
- 9.2.2 Verduidelik hoe skade aan infrastruktuur 'n invloed op gemeenskappe se toegang tot die volgende kan hê:
- (a) Skoon water (2)
- (b) Noodhulpverlening (2)

- 9.3 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

BETALINGSNEIGINGS – DIGITALE BEURSIES	
Digitale beursies, bekend as e-beursies ('e-wallets'), stel 'n persoon in staat om elektroniese transaksies met behulp van 'n slimfoon te doen. Gebruikers kan veelvuldige betalingsmetodes aflaai en met 'n paar klikke van hulle slimfone vir inkopies betaal.	
 APPLE PAY	 GOOGLE PAY
	

[Aangepas uit www.digipay.guru]

- 9.3.1 Bespreek TWEE voordele van die gebruik van 'n digitale beursie om vir toerismeprodukte en -dienste te betaal. (4)
- 9.3.2 Gee TWEE redes waarom kontant nie meer 'n voorkeur-betaalmetode is nie. (4)

[20]

VRAAG 10

Verwys na die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

[Aangepas uit www.pinterest.ph]

- 10.1 Verduidelik die betekenis van die konsep *kliënte-opname*. (2)
- 10.2 Deur bloot kliënte-antwoorde te liasseer, sal die maatskappy die geleentheid laat verbygaan om sy produkte en dienste te verbeter.
- Stel TWEE maniere voor waarop maatskappye kliënte-antwoorde moet bestuur om beter kliëntediens te verseker. (4)
- 10.3 Bespreek TWEE maniere waarop die gebruik van kliënte-opnames tot verbeterde kliëntetevredenheid vir die toerismebedryf kan lei. (4)
- [10]**

TOTAAL AFDELING E: 30
GROOTTOTAAL: 200